

รายงานผลการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคม
โครงการ เสริมสร้างศักยภาพศูนย์การเรียนรู้ทางไกลเศรษฐกิจพอเพียง
ในชุมชนตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

The Capacity Building of Distance Learning Centers for Sufficiency
Economy in the Community Under the Royal Initiative of Her Royal
Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn

หัวหน้าโครงการ

อาจารย์ ดร.สุจิตา มณีอเนกคุณ
สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

ผู้ร่วมโครงการ

ศาสตราจารย์ ดร.ดุสิต เวชกิจ
รองศาสตราจารย์ ดร.สัจจา บรรจงศิริ
รองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน
รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ
รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พันธุ์ เขียวศิริ
รองศาสตราจารย์ ดร.สินินุช ครุฑเมือง แสนเสริม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อิงอร ไชยยศ
อาจารย์ อภิษฎา เรืองเกตุ

ศูนย์การเรียนรู้ทางไกลเศรษฐกิจพอเพียง
สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ได้รับจัดสรรงบประมาณเงินรายได้
ในการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคม
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

คำนำ

โครงการ เสริมสร้างศักยภาพศูนย์การเรียนรู้ทางไกลเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นโครงการที่จัดทำขึ้น เพื่อเสริมสร้างศักยภาพศูนย์การเรียนรู้ทางไกลเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน และพัฒนาให้เป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบ ตามพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อบรมให้ความรู้และบริการทางวิชาการด้านเศรษฐกิจพอเพียงแก่ชุมชน สังคม องค์กร และ สถาบันการศึกษา และผู้สนใจทุกระดับในการจัดการเรียนรู้การดำรงชีวิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงตาม ศาสตร์พระราชา และ เพื่อเป็นการพัฒนาฐานข้อมูลและชุดความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามศาสตร์ พระราชาให้เป็นฐานข้อมูลกลางและคลังปัญญา สำหรับผู้สนใจในการศึกษาหาความรู้ในเรื่องของปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในระดับชาติ

การดำเนินงานโครงการประกอบด้วย การลงเยี่ยมนิเทศจัดการเรียนรู้โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจ พอเพียงสู่ชุมชนและโครงการสร้างป่าสร้างรายได้ ตลอดจนการประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของ โครงการสร้างป่าสร้างรายได้ ใน 40 ชุมชน ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ตาก น่าน และเลย โดยความร่วมมืออย่างดียิ่งระหว่างมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กรมป่าไม้ กรมส่งเสริมการเกษตร และ สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ ข้อคิดเห็น เก็บข้อมูลผลการดำเนินงาน ตลอดจนอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ เก็บข้อมูลแบบประเมินผลโครงการ

ผู้ดำเนินโครงการหวังว่าโครงการนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการเศรษฐกิจพอเพียง และโครงการสร้างป่าสร้างรายได้ ตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่สามารถนำผลจากการ ดำเนินการไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพชีวิตของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่ให้การ สนับสนุนงบประมาณดำเนินการ รวมทั้งหน่วยงานต่างๆ ที่ให้ความร่วมมือทำให้การดำเนินโครงการลุล่วง ไปด้วยดี

กันยายน 2568

สารบัญ

	หน้า
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์	3
กลุ่มเป้าหมาย	3
ระยะเวลาการดำเนินโครงการ	4
วิธีการดำเนินโครงการ	4
ผลการดำเนินงาน	5
ผลการประเมินความพึงพอใจ	30
สรุปผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม	31
ข้อเสนอแนะ	32
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	: แบบสรุปรายงานผลการดำเนินโครงการ
ภาคผนวก ข	: บันทึกข้อความและคำสั่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการฯ
ภาคผนวก ค	: เนื้อหาหรือเอกสารประกอบการบรรยาย
ภาคผนวก ง	: ตัวอย่างแบบประเมินโครงการฯ

**โครงการเสริมสร้างศักยภาพศูนย์การเรียนรู้ทางไกลเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนตาม
พระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี**
The Capacity Building of Distance Learning Centers for Sufficiency Economy in
the Community Under the Royal Initiative of Her Royal Highness Princess Maha Chakri
Sirindhorn

หลักการและเหตุผล

ศูนย์การเรียนรู้ทางไกลเศรษฐกิจพอเพียง เป็นศูนย์ที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้จัดตั้งขึ้น เพื่อเฉลิมฉลองในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมายุ 80 พรรษา ซึ่งได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 โดยในปีแรกเป็นการเก็บรวบรวมองค์ความรู้ และการสร้างเครือข่ายระหว่างมหาวิทยาลัยกับปราชญ์ชาวบ้าน ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ และได้จัดให้มีการประชุมระหว่างปราชญ์ทั่วประเทศกับผู้สนใจและองค์กรหน่วยงานของรัฐทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเชิญปราชญ์ชาวบ้านที่ประสบความสำเร็จในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และได้เป็นผู้นำของชุมชนในการอบรมถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้แก่ผู้สนใจทั้งในท้องถิ่น ระดับประเทศและเป็นตัวอย่างในระดับประเทศ ในงานดังกล่าวยังได้มีการนำเสนอ “ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ขึ้นด้วย

โครงการได้มีการดำเนินงานและขยายพื้นที่ ขยายหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ถึงปี พ.ศ. 2556 และ ในปี พ.ศ. 2557 จากผลการดำเนินงานและการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัย ด้านการบริการสังคมทำให้ได้รับการประกันคุณภาพในระดับ 5 และมีการขยายผลไปสู่กลุ่มผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่นำหลักสูตรไปขยายผลในชุมชน รวมถึงในปีนี้มีมหาวิทยาลัยได้ร่วมมือกับ “สำนักงานโครงการสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี” ในการส่งเสริมการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงใน 42 ชุมชน พร้อมทั้งร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ จัดการเรียนรู้อีก จำนวน 64 ชุมชน รวมทั้งสิ้นจำนวน 106 ชุมชน ซึ่งกิจกรรมได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องทุกปี ทั้งนี้มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้นำแนวคิดด้านเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ร่วมกับโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ เป็นครั้งแรกในปี 2558

ในปี พ.ศ. 2560 จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา สำนักพระราชวังได้กำหนดให้มีการขยายผลการดำเนินงานใน 24 จังหวัด เป้าหมายอีกจังหวัดละ 1 ชุมชน รวมเป็น 24 ชุมชน พร้อมทั้งมีการพัฒนาระดับชุมชนที่ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบอีก 42 ชุมชน รวมเป็น 66 ชุมชน ในปี พ.ศ. 2560 และ พ.ศ. 2561 ได้ดำเนินการขยายเพิ่มเป็น 114 ชุมชน

ในปี พ.ศ. 2562 จากผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและชุมชนเข้มแข็งตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจึงร่วมกับสำนักงานโครงการสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ดำเนินการและยกระดับชุมชน ทั้ง 114 ศูนย์ให้มี

ความเข้มแข็งและยั่งยืนเป็นต้นแบบแก่พื้นที่ต่าง ๆ ตามพระราชดำริต่อไป รวมถึงได้ร่วมกันขยายผลไปยังชุมชนพื้นที่สูงที่มีปัญหาเรื่องป่าไม้ น้ำและการชะล้างพังทลายของดิน อีก 5 จังหวัด ภาคเหนือในการส่งเสริมการสร้างป่าสร้างรายได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มเติมรวมพื้นที่โครงการทั้งสิ้น 28 จังหวัด

ในปี พ.ศ. 2563 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้กำหนดแผนดำเนินงานส่งเสริมติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ ศาสตร์ของพระราชชาในการดำรงชีวิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงใน 28 จังหวัด 150 ชุมชน ในการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงและการสร้างป่า สร้างรายได้ แก่ชุมชนดังกล่าวร่วมกับสำนักงานโครงการสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และหน่วยงานภาคีต่าง ๆ แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID 19 ทำให้การดำเนินงานอยู่ในขอบเขตจำกัดมาก

ในปี พ.ศ.2564-2566 มหาวิทยาลัยได้ดำเนินงานส่งเสริมการเรียนรู้ต่อเนื่องจากปี พ.ศ.2564 ใน 28 จังหวัด 150 ชุมชน ในการติดตามและประเมินผลการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงและการสร้างป่า สร้างรายได้ แก่ชุมชนร่วมกับสำนักงานโครงการสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และหน่วยงานภาคีต่าง ๆ ทั้งในระบบทางไกล และทางใกล้กับพื้นที่

ในปี พ.ศ. 2567 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ยังคงมีเป้าหมายที่จะดำเนินงานส่งเสริมการเรียนรู้ ศาสตร์ของพระราชชาในการดำรงชีวิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงใน “กิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน” และ “กิจกรรมการส่งเสริมการสร้างป่า สร้างรายได้” ต่อเนื่องจากปี พ.ศ.2566 และเน้นพื้นที่อีก 1 จังหวัดคือ จังหวัดสุโขทัยที่ประสบภัยน้ำท่วมและมีปัญหาเรื่องน้ำอยู่ประจำทุกปี รวมเป็น ใน 29 จังหวัด 151 ชุมชน รวมถึงในการติดตามและประเมินผลการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงและการสร้างป่า สร้างรายได้ แก่ชุมชนร่วมกับสำนักงานโครงการสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และหน่วยงานภาคีต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและยกระดับให้ชุมชนเป้าหมายเหล่านั้นเป็นชุมชนต้นแบบเพื่อการขยายผลสู่ชุมชนอื่น ๆ ต่อไปทั้งในระบบทางไกล (ออนไลน์) และทางใกล้กับพื้นที่ (ออนไซต์)

ในปี พ.ศ. 2568 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ยังคงมีเป้าหมายที่จะดำเนินงานส่งเสริมการเรียนรู้ ศาสตร์ของพระราชชาในการดำรงชีวิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงใน “กิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน” และ “กิจกรรมการส่งเสริมการสร้างป่า สร้างรายได้” ต่อเนื่องจากปี พ.ศ.2567 ใน 29 จังหวัด 75 ชุมชน 650 คน รวมถึงในการติดตามและประเมินผลการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงและการสร้างป่า สร้างรายได้ แก่ชุมชนร่วมกับสำนักงานโครงการสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และหน่วยงานภาคีต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและยกระดับให้ชุมชนเป้าหมายเหล่านั้นเป็นชุมชนต้นแบบเพื่อการขยายผลสู่ชุมชนอื่น ๆ ต่อไปทั้งในระบบทางไกล (ออนไลน์) และทางใกล้กับพื้นที่ (ออนไซต์)

กล่าวได้ว่าโครงการบริการวิชาการแก่สังคมนี้ เป็นการให้บริการวิชาการแก่สังคมในพื้นที่ ที่เน้นความยั่งยืนในการพัฒนาของพื้นที่และชุมชนเป้าหมาย ทั้งด้านเกษตรกรรมยั่งยืน การจัดการอาหาร การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการกลุ่มและชุมชน เป็นการให้การศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชาชน และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเป็น Project Series ที่มีความต่อเนื่องในแต่ละพื้นที่ทั้งในเชิงปริมาณเดียวกันและต่างเชิงปริมาณ (Value Chain การสร้างห่วงโซ่คุณค่า ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ) และสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปี ของมหาวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2567 ในการพัฒนางานบริการวิชาการ งานทำนุบำรุงฯ ที่ตอบสนองต่อบุคคล ชุมชน พื้นที่ ขยายศูนย์การเรียนรู้ทางไกลเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับภาคีเครือข่าย เพื่อพัฒนาชุมชนในระดับพื้นที่ ระดับภาค และ

ระดับประเทศและสอดคล้องกับแผนพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) และการถ่ายทอดสู่ กิจกรรมโครงการในแผนพัฒนาฯ ในพันธกิจที่ 3 บริการวิชาการ เพื่อบูรณาการความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และประเทศให้มั่นคง และยั่งยืน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพพระบารมี ให้บริการ วิชาการ แก่สังคมเชิงบูรณาการและ เพื่อให้มีระบบและบริการวิชาการแก่สังคมที่มีคุณภาพ ที่บุคคล ชุมชน สามารถบูรณาการความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม ให้เข้มแข็งและยั่งยืนและสอดคล้องกับประเด็น ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และจัดบริการวิชาการแก่สังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน สังคม รวมถึง การได้ดำเนินการตามบทบาทของมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับการพัฒนาตามโมเดลเศรษฐกิจใหม่ของประเทศ (BCG) เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียวให้กับชุมชนและสังคม

นอกจากนี้การดำเนินโครงการนี้ยังเป็นการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบบูรณาการใน 29 จังหวัด 151 ชุมชน โดยมี กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนเป้าหมายสอดคล้องกับเป้าหมายSDGsด้าน ที่ 3 : Good Health and Well – being (สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี) ด้านที่ 4: การศึกษาที่เท่าเทียม (Quality education) ด้านที่ 6: การจัดการน้ำและการสุขาภิบาลที่ยั่งยืน (Clean Water and Sanitation) ด้านที่ 10: การลดความเหลื่อมล้ำ (Reduced inequalities) ด้านที่ 11: การพัฒนาเมืองและสังคมอย่างยั่งยืน (Sustainable cities and communities) ด้านที่ 12: การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน (Responsible consumption and production) ด้านที่ 17: ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Partnerships for the goals) รวมถึงเป็นการบริการวิชาชีพเชิง บูรณาการที่ตอบสนองต่อการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติให้เข้มแข็ง เป็นวิชาชีพที่บูรณาการกับการเรียน การสอนต่อการพัฒนาชุมชน สังคม เป็นวิชาชีพที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินงานจากการได้รับการบริการ วิชาการของมหาวิทยาลัย ส่งเสริมให้เกิดชุมชนสังคมแห่งการเรียนรู้และสังคมฐานความรู้

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพศูนย์การเรียนรู้ทางไกลเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน และพัฒนาให้เป็นศูนย์เรียนรู้ ต้นแบบตามพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
2. เพื่ออบรมให้ความรู้และบริการทางวิชาการด้านเศรษฐกิจพอเพียงแก่ชุมชน สังคม องค์กร และ สถาบันการศึกษา และผู้สนใจทุกระดับในการจัดการเรียนรู้การดำรงชีวิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงตามศาสตร์พระราชา
3. เพื่อเป็นการพัฒนาฐานข้อมูลและชุดความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามศาสตร์พระราชาให้เป็นฐานข้อมูลกลาง และคลังปัญญา สำหรับผู้สนใจในการศึกษาหาความรู้ในเรื่องของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับชาติ
4. เพื่อเป็นการส่งเสริมบทบาทของคณาจารย์และมหาวิทยาลัยในการให้บริการวิชาการแก่สังคมและบทเรียน การดำเนินงานยังเป็นองค์ความรู้ที่สามารถใช้ในการเรียนการสอนแก่นักศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย : ใน 29 จังหวัด 75 ชุมชน ชุมชนละ 20 คน ตามพื้นที่เป้าหมายทั่วประเทศ

ปริมาณกลุ่มเป้าหมาย : ประมาณ 1,500 คน ตามพื้นที่เป้าหมายทั่วประเทศ

พื้นที่กลุ่มเป้าหมาย : จังหวัด ในกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชนดำเนินการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

20 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บึงกาฬ บุรีรัมย์ มุกดาหาร มหาสารคาม ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อุดรธานี อุบลราชธานี และอำนาจเจริญ และภาคใต้ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพังงา ระนอง กระบี่ ภูเก็ต ภาคเหนือ 1 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุโขทัย รวม 25 จังหวัด และในกิจกรรมการส่งเสริมการสร้างป่า สร้างรายได้ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5 จังหวัด คือ แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ น่าน ตาก และเลย

ภาคท้องถิ่น : หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้านเกษตร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ภาคประชาชน : กลุ่มต่าง ๆ ที่อยู่ในชุมชน เช่น กลุ่มประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสภาเกษตรกรแห่งชาติ กลุ่มประชาชน กลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษา กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มสตรี กลุ่มชนเผ่า กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสหกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

ภาคเอกชน : มูลนิธิต่างๆ เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน

ภาครัฐ : หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีโครงการหรือนโยบายสนับสนุนการเรียนรู้ในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น สำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรมวิชาการ เกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร การกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

ภาคสถาบันการศึกษา : โรงเรียน วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในพื้นที่

ระยะเวลาการดำเนินโครงการ 30 มกราคม 2568 สิ้นสุดปี 30 กันยายน 2568

วิธีการดำเนินโครงการ

ด้วยโครงการเสริมสร้างศักยภาพศูนย์การเรียนรู้ทางไกลเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประกอบด้วยกิจกรรมหรือโครงการย่อยในการดำเนินการ 2 โครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน และโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ซึ่งมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. การอบรมและติดตามความก้าวหน้ากิจกรรม/โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน

1.1 การลงพื้นที่เพื่อติดตามความก้าวหน้าและการจัดการเรียนรู้ของชุมชน จำนวน 4 ครั้ง 15 กลุ่ม ดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 22 – 25 เมษายน 2568 ณ จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 5 กลุ่ม

ครั้งที่ 2 วันที่ 13 พฤษภาคม 2568 ณ บ้านวังนางด่าง ต.ปากแคว อ.เมือง จังหวัดสุโขทัย จำนวน 1 กลุ่ม

ครั้งที่ 3 วันที่ 10 – 13 มิถุนายน 2568 ณ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 5 กลุ่ม

ครั้งที่ 4 วันที่ 2 – 4 กรกฎาคม 2568 ณ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4 กลุ่ม

1.2 จัดอบรมทางไกล แนวทางนโยบายการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน วันจันทร์ที่ 10 มีนาคม 2568 ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM ผู้อบรมเป็นผู้นำจากทุกพื้นที่ในเป้าหมายโครงการจำนวน 156 คน โดยมีกิจกรรมในการอบรมดังนี้

1.2.1 ฟังบรรยายผู้แทนสำนักงานโครงการสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

1.2.2 ฟังบรรยายสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมาโดยประธานกลุ่ม ผู้แทนจากพื้นที่ เจ้าหน้าที่ที่ขับเคลื่อนงานในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ

1.2.3 ชมกิจกรรมของกลุ่มต้นแบบ เช่น ฐานการเรียนรู้ พบปะแลกเปลี่ยนกับปราชญ์ชาวบ้าน เยี่ยมชมกิจกรรมของคนเด่น ๆ ในกลุ่ม และกิจกรรมของบ้านสมาชิก

1.2.4 สรุปผลการดำเนินงานและให้ข้อเสนอแนะแก่ชุมชนโดยผู้แทนหน่วยงานและ คณาจารย์จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มอบของที่ระลึกจาก มสธ.

2. การติดตามความก้าวหน้ากิจกรรม/โครงการสร้างป่า-สร้างรายได้

2.1 พัฒนาเครื่องมือการติดตาม โดยผู้แทนจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กรมป่าไม้ กรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกรมส่งเสริมการเกษตร

2.2 ดำเนินการลงพื้นที่เพื่อรับฟังการรายงานความก้าวหน้า การดำเนินงานโครงการจากผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้นำท้องถิ่น และตัวแทนผู้ร่วมโครงการ พร้อมกับนิเทศการดำเนินงานรวมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลความก้าวหน้า ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของโครงการฯ ในวันที่ 11 – 15 มิถุนายน 2568 พื้นที่ อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

2.3 วิเคราะห์และสรุปผลการติดตามงานโดยคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ผลการดำเนินงาน

สามารถสรุปผลการดำเนินงานได้เป็น 2 ส่วนได้แก่ ผลการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน และผลการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการสร้างป่า-สร้างรายได้ในชุมชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน

1.1 จัดอบรมทางไกล แนวทางนโยบายการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน วันจันทร์ที่ 10 มีนาคม 2568 ผ่านระบบออนไลน์ ZOOM ผู้อบรม 156 คน โดยมีกำหนดการอบรมโครงการดังแสดงในภาพที่ 1 และ ภาพที่ 2 การจัดกิจกรรมดังแสดงในภาพที่ 3 และสรุปผลการประเมินการจัดประชุมฯ ดังแสดงในภาพที่ 4-5

กำหนดการอบรมโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนตามพระราชดำริ
สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

วันจันทร์ที่ 10 มีนาคม 2568

รูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ ZOOM

- 08.00 – 08.30 น. ผู้เข้ารับการอบรมรายงานตัว ลงทะเบียน ผ่านระบบ ZOOM
- 08.30 – 09.00 น. พิธีเปิดการอบรมทางไกล ออนไลน์ ผ่านระบบ ZOOM และพบปะผู้ร่วมสัมมนา
โดย ผู้แทนจากกรมส่งเสริมการเกษตร ร่วมกับ
ผู้แทนคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- 09.00 – 10.00 น. บรรยายพิเศษ เรื่อง แนวนโยบายการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน
โดย ผู้แทนจากสำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- 10.00 – 10.45 น. บรรยายพิเศษ เรื่อง การสร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรในป่าชุมชน
และป่าครอบครัว โดย อ.มด ศิริพงษ์ โทหนองตอ (PANDA Camp)
- 10.45 – 12.15 น. นำเสนอบทเรียนการดำเนินงานกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ 3 กลุ่ม
1. กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงบ้านบัวเหิง (ระยะที่ 1) ต.ท่าช้าง อ.สว่างวีระวงศ์ จ.อุบลราชธานี
2. กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงบ้านโพธิ์ศรีสำราญ (ระยะที่ 3) ต.หัวนา อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู
3. กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงบ้านบางปรูล่าง (ระยะที่ 5) ต.กะเปอร์ อ.กะเปอร์ จ.ระนอง
ดำเนินรายการ โดย รศ.บำเพ็ญ เขียวหวาน จากสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- 12.15 – 12.30 น. สรุปบทเรียนและปิดสัมมนา
โดย รศ.ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ จากสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ลิงค์ เข้าร่วมอบรม Join Zoom Meeting

Meeting ID: 578 590 2483

Passcode: 9999

ภาพที่ 1 กำหนดการอบรมโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนตามพระราชดำริฯ ในวันจันทร์ที่ 10 มีนาคม 2568

รูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ ZOOM

**อบรมทางไกลผ่าน
ZOOM**

นำเสนอบทเรียน

อบรมทางไกล ...
โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง
ในชุมชน ตามพระราชดำริ ฯ

วันจันทร์ที่ 10 มีนาคม 2568
เวลา 08.00 - 12.30 น.

08.00 - 08.30 น. รายงานตัวผ่านระบบ Zoom 08.30 - 09.00 น. พิธีเปิด และพบปะผู้ร่วมอบรม โดย ผู้แทนจากกรมส่งเสริมการเกษตร และ คณาจารย์จาก มสธ. 09.00 - 10.00 น. บรรยายพิเศษ โดย ผู้แทนโครงการส่วนพระองค์ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี 10.00 - 10.45 น. บรรยายพิเศษ โดย อ.มด ศิริพงษ์ โทหนองตอ (PANDA Camp) 10.45 - 12.15 น. นำเสนอบทเรียนจากชุมชนต้นแบบ 3 กลุ่ม ดำเนินรายการโดย รศ.บำเพ็ญ เขียวหวาน 12.15 - 12.30 น. สรุปบทเรียนและปิดการอบรม โดย รศ.ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ	 อ.มด ศิริพงษ์ โทหนองตอ PANDA Camp พงศ์พัฒน์ พริ้มแก้ว ประธานกลุ่มบ้านบางปรุสร้าง จังหวัดระนอง กิติพจน์ แสนสิงห์ ที่ปรึกษากลุ่มบ้านบัวเกิง จังหวัดอุบลราชธานี ประดับ สมณะ ประธานกลุ่มบ้านโพธิ์ศรีสำราญ จังหวัดหนองบัวลำภู
--	--

รองศาสตราจารย์
บำเพ็ญ เขียวหวาน

รองศาสตราจารย์ ดร.
เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม
โทร. 086 172 1224 (ศุภลักษณ์ ชันนาค)

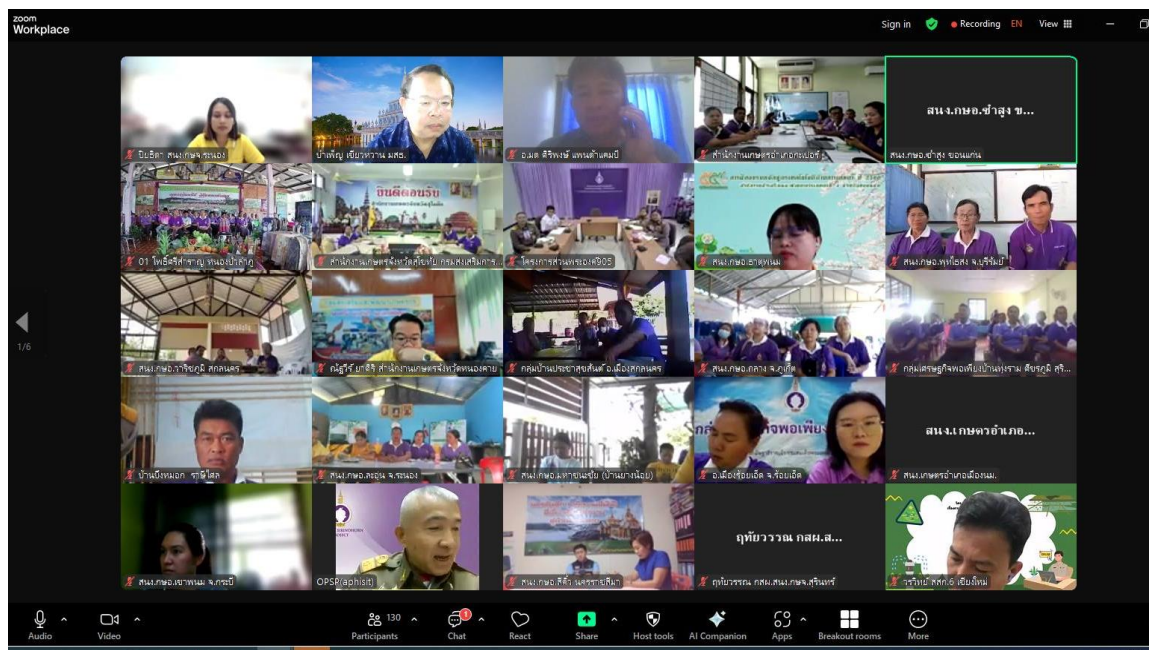

เข้าร่วมการอบรมผ่านระบบ ZOOM
Meeting ID: 578 580 2483
Passcode: 9999

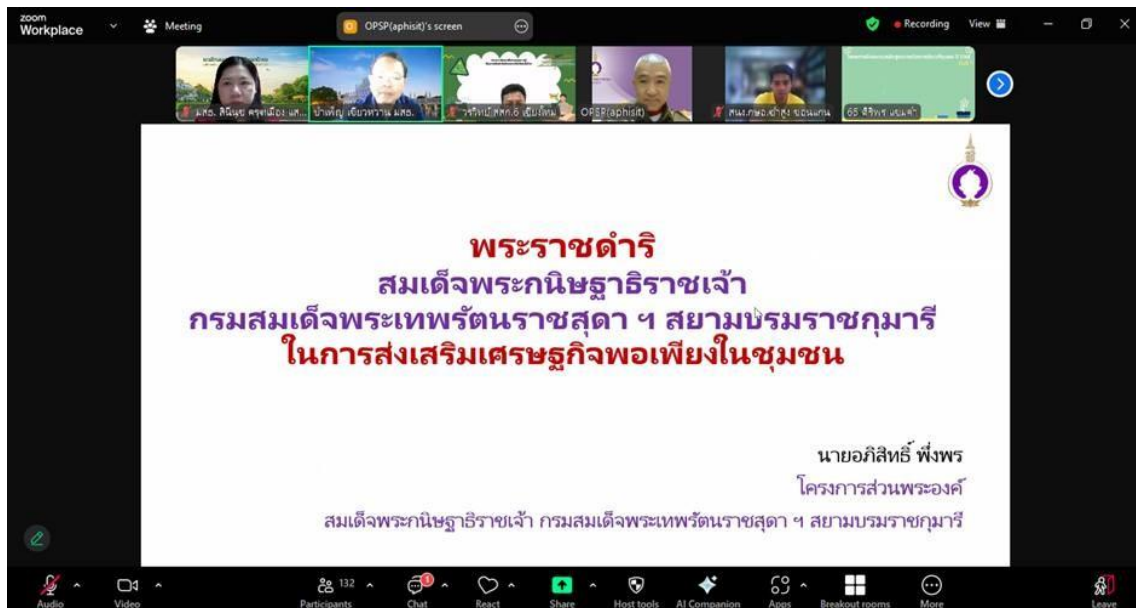
สแกนเลย!

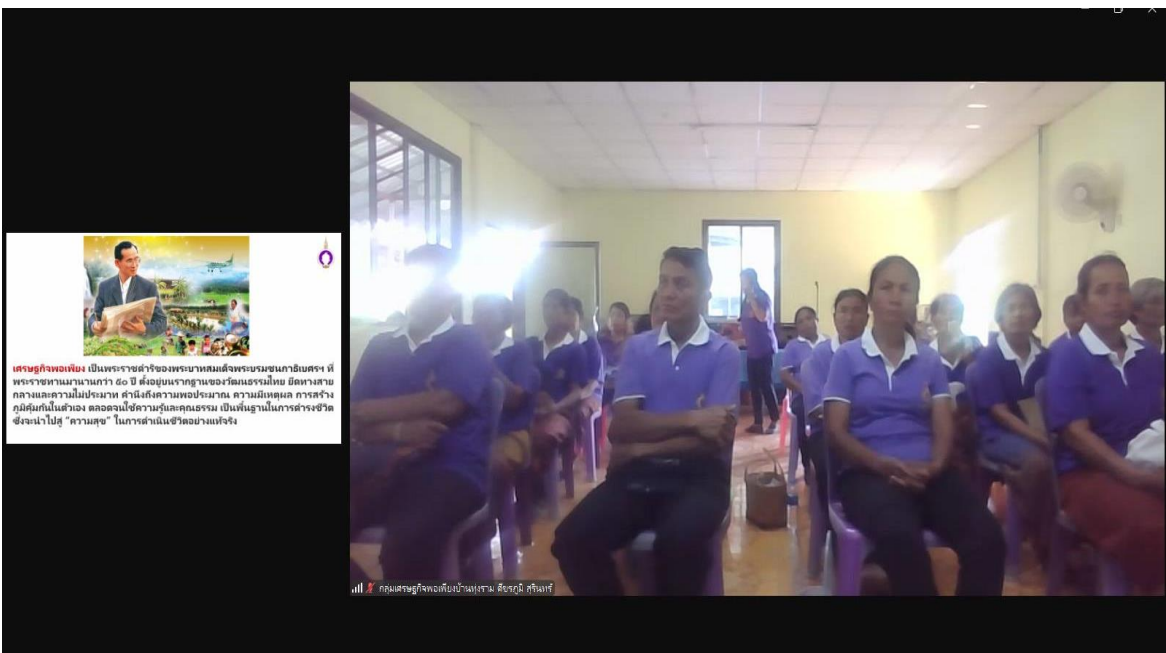
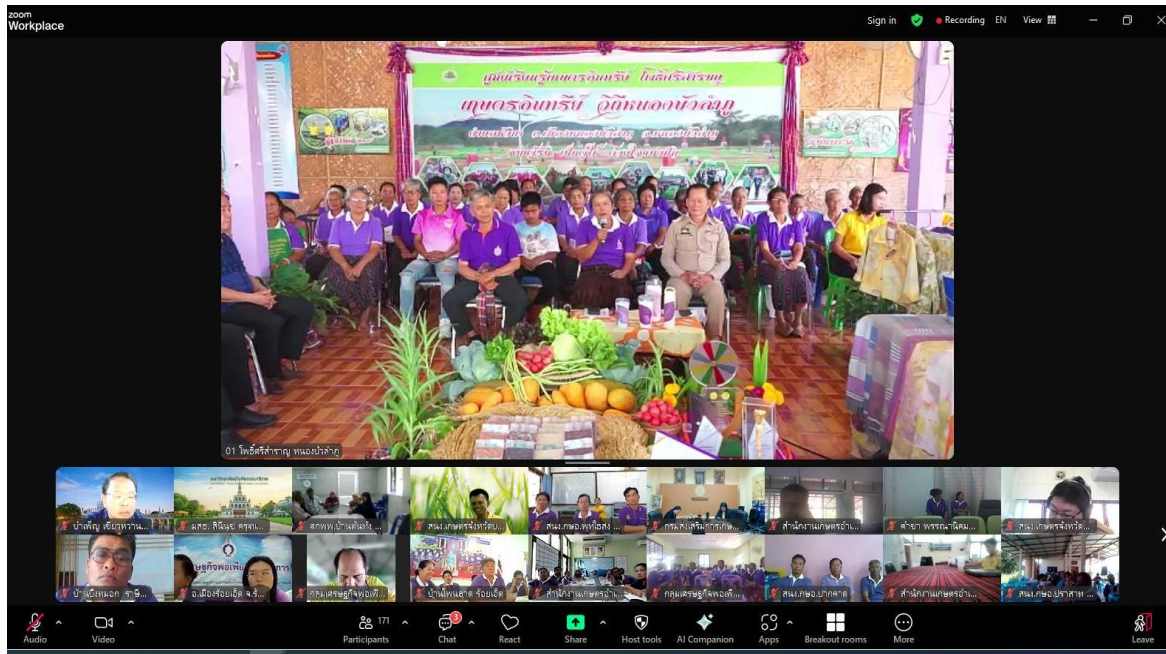

ภาพที่ 2 पोสเตอร์ประชาสัมพันธ์กำหนดการอบรมโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนตามพระราชดำริฯ
ในวันจันทร์ที่ 10 มีนาคม 2568 รูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ ZOOM

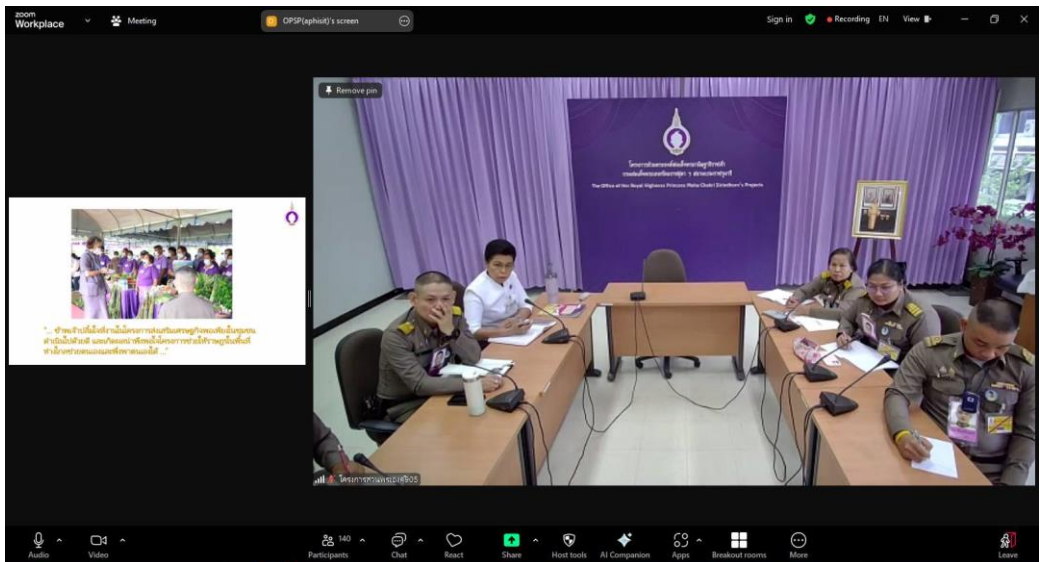
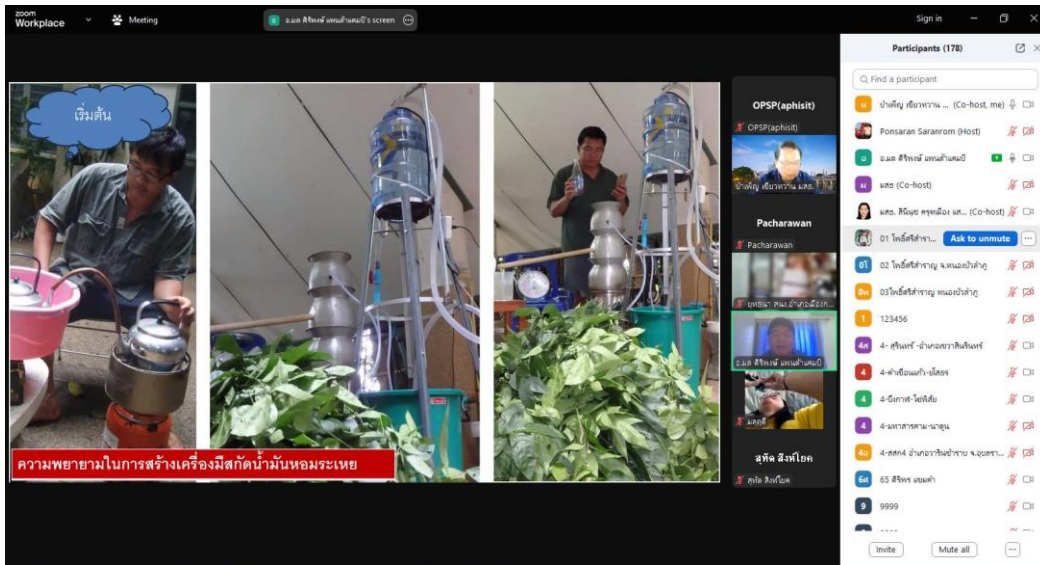

ภาพที่ 3 การจัดอบรมโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนตามพระราชดำริฯ ในวันจันทร์ที่ 10 มีนาคม 2568
รูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ ZOOM

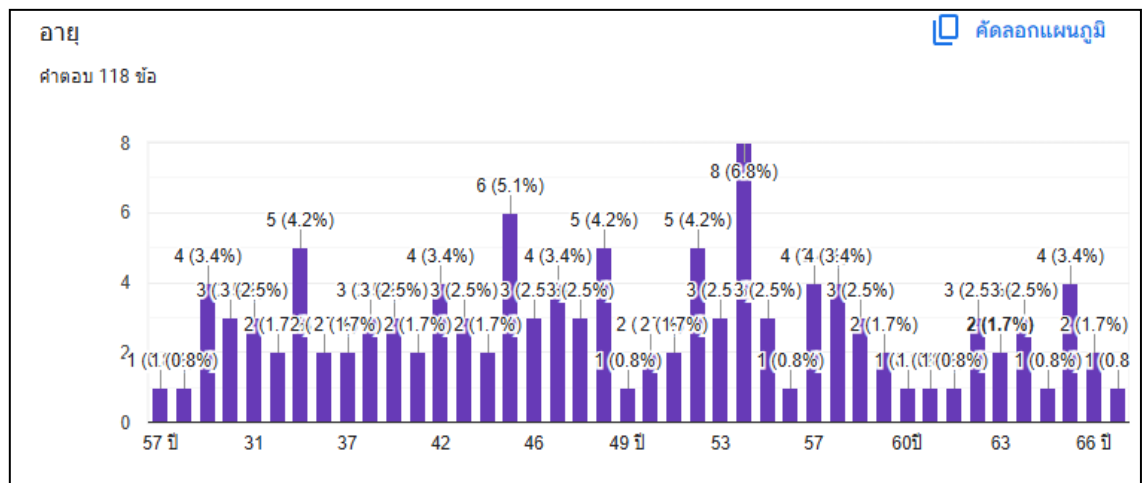
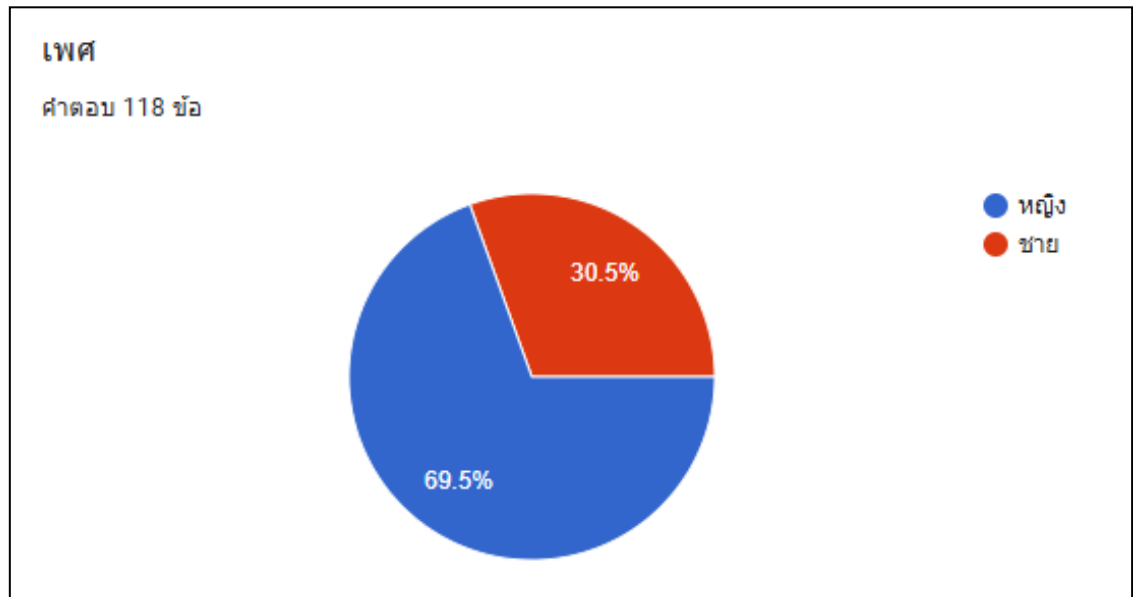

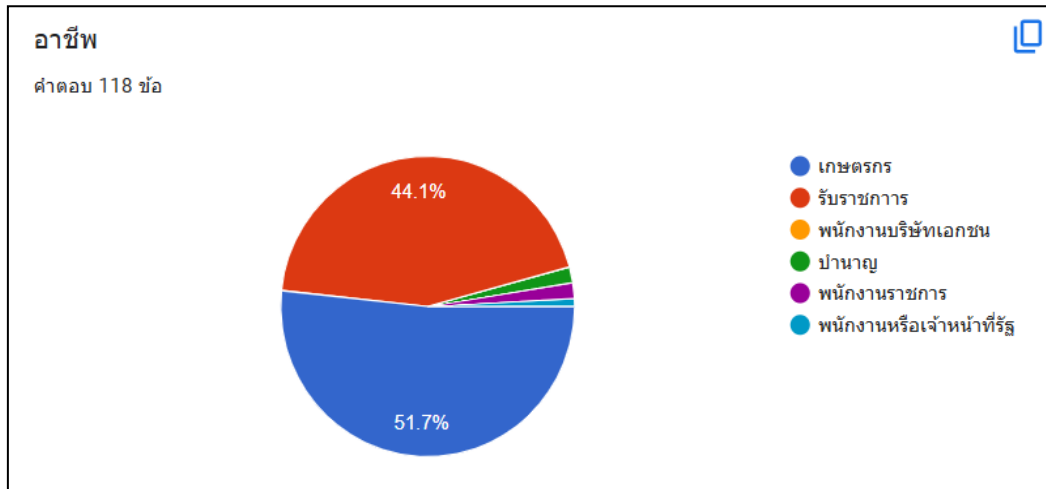
ภาพที่ 3 (ต่อ)

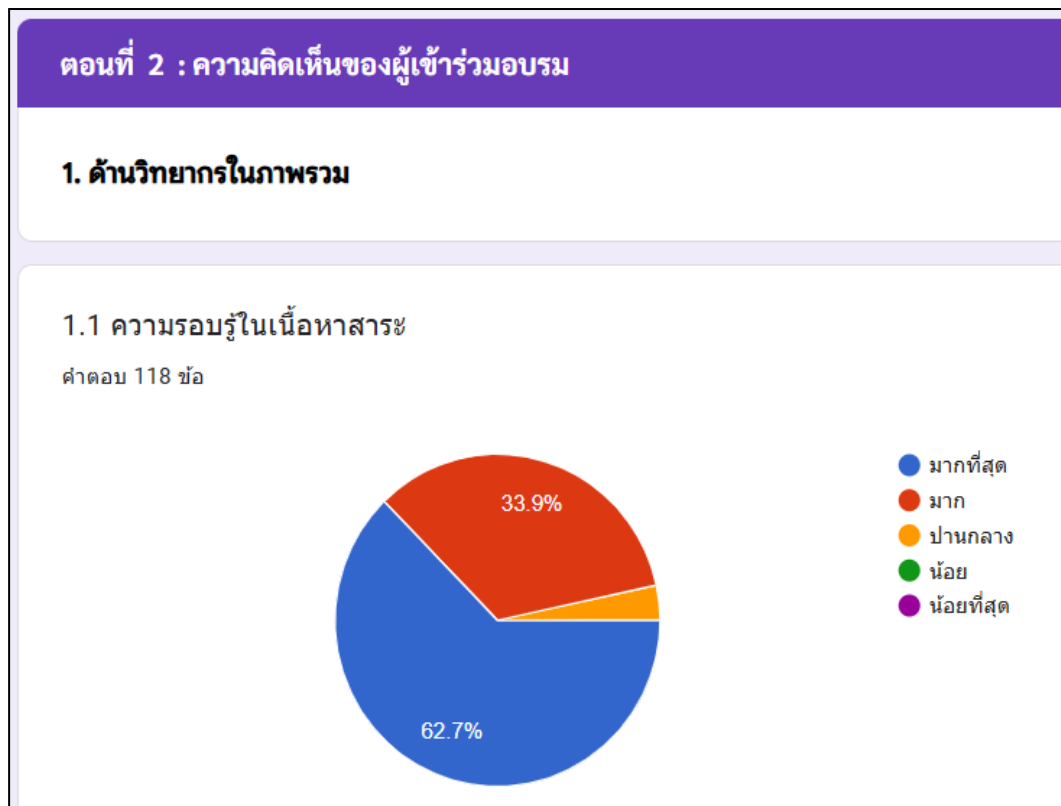
ภาพที่ 3 (ต่อ)

ภาพที่ 4 สรุปข้อมูลผู้เข้าร่วมอบรมโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนตามพระราชดำริฯ
เมื่อวันจันทร์ที่ 10 มีนาคม 2568 รูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ ZOOM

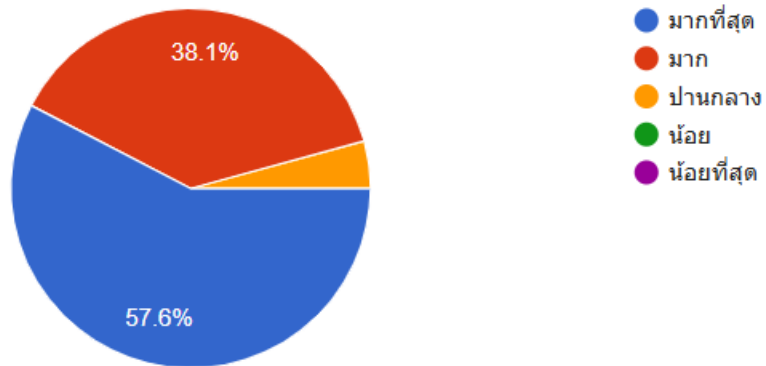
ภาพที่ 4 (ต่อ)

ภาพที่ 5 สรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมอบรมโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนตามพระราชดำริฯ
เมื่อวันจันทร์ที่ 10 มีนาคม 2568 รูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ ZOOM

1.2 ความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหา

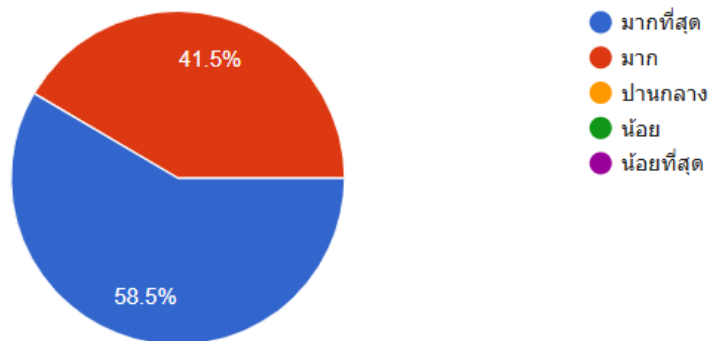
คำตอบ 118 ข้อ

2. ด้านเนื้อหาสาระ และการนำไปใช้ประโยชน์

2.1 ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ แนวนโยบายการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน

คำตอบ 118 ข้อ

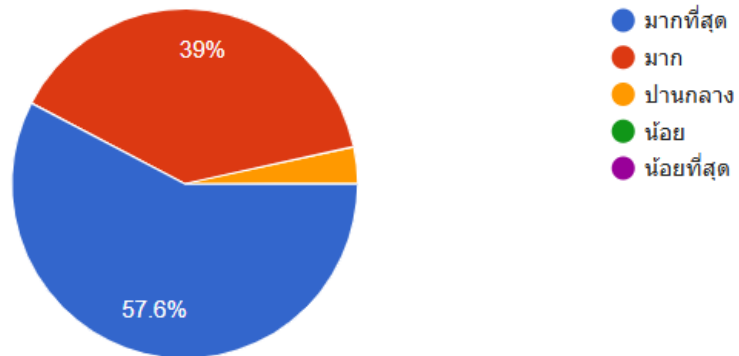

ภาพที่ 5 สรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมอบรมโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนตามพระราชดำริฯ

เมื่อวันจันทร์ที่ 10 มีนาคม 2568 รูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ ZOOM

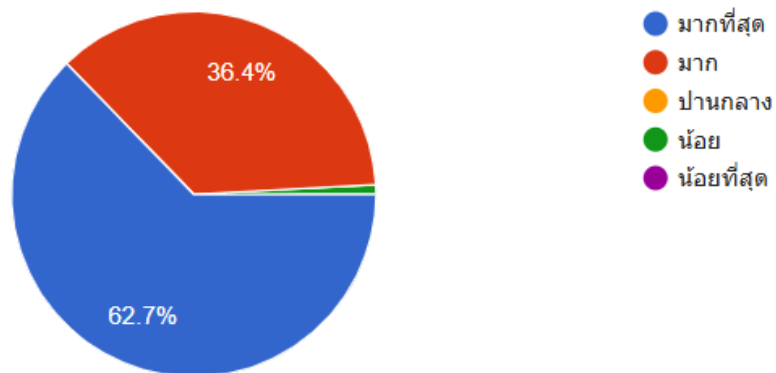
2.2 สามารถนำความรู้ที่ได้รับนำไปปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน และการปฏิบัติงาน ได้อย่างเหมาะสม

คำตอบ 118 ข้อ

2.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการสัมมนาครั้งนี้

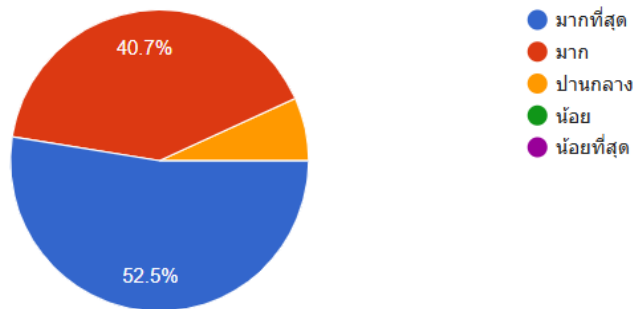
คำตอบ 118 ข้อ

3. ด้านการบริหารจัดการ

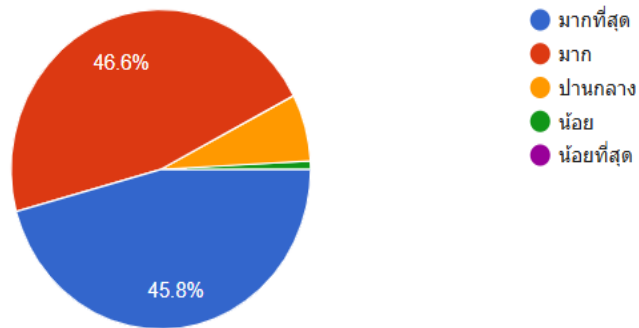
3.1 การเข้าระบบ ZOOM

คำตอบ 118 ข้อ

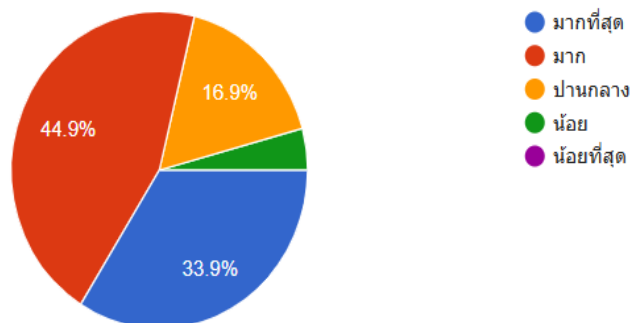
3.2 ความเหมาะสมของสื่อประกอบการบรรยาย

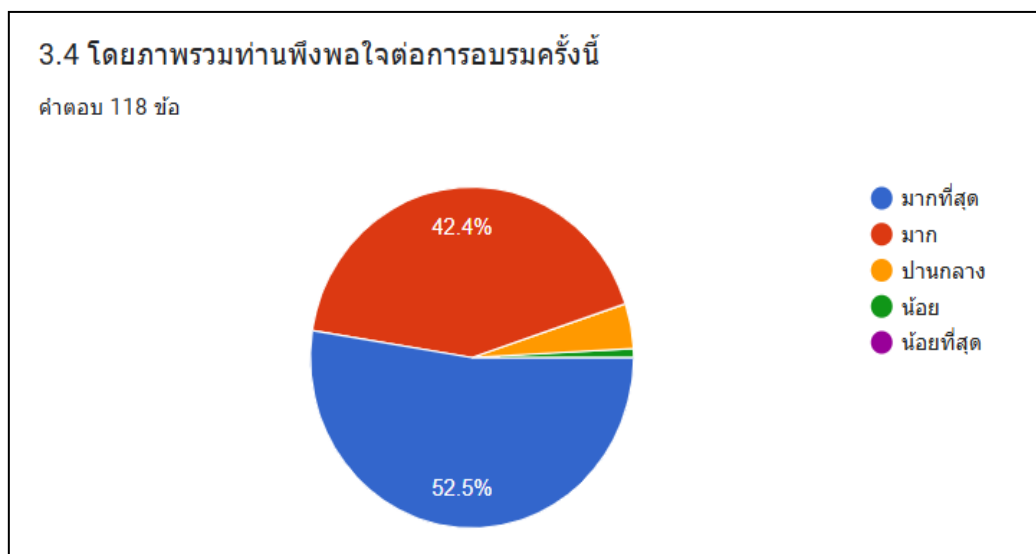
คำตอบ 118 ข้อ

3.3 ความเหมาะสมของระยะเวลาในการประชุม

คำตอบ 118 ข้อ

ภาพที่ 5 (ต่อ)

1.1.1 กลุ่ม องค์กรและหน่วยงานที่เข้าร่วม ดังนี้

- 1) สำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- 2) โครงการส่วนพระองค์ 905
- 3) สำนักงานเกษตรจังหวัดระนอง สำนักงานเกษตรจังหวัดบึงกาฬ สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ สำนักงานเกษตรจังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองคาย สำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์ สำนักงานเกษตรจังหวัดภูเก็ต สำนักงานเกษตรจังหวัดมุกดาหาร สำนักงานเกษตรจังหวัดสุโขทัย สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานเกษตรจังหวัดยโสธร สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม สำนักงานเกษตรจังหวัดภูเก็ต และสำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
- 4) สำนักงานเกษตรอำเภอปราสาท สำนักงานเกษตรศรีณรงค์ สำนักงานเกษตรอำเภอสี่รภูมิ และ สำนักงานเกษตรอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ สำนักงานเกษตรอำเภวารินชำราบ สำนักงานเกษตรอำเภอตระการพืชผล และสำนักงานเกษตรอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานเกษตรอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานเกษตรอำเภอนาดูน และสำนักงานเกษตรอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเกษตรอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร สำนักงานเกษตรอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองมหาสารคาม สำนักงานเกษตรอำเภอรัตนวาปี และสำนักงานเกษตรอำเภอเฝ้าไร่และ สำนักงานเกษตรอำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย สำนักงานเกษตรอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู สำนักงานเกษตรอำเภอจอมพระ สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด สำนักงานเกษตรอำเภอสว่างคม และสำนักงานเกษตรอำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย สำนักงานเกษตรอำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ สำนักงานเกษตรอำเภอคำชะโนด จังหวัดยโสธร สำนักงานเกษตรอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

5) กรมส่งเสริมการเกษตร

6) กรมการปกครอง

7) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

8) กลุ่มกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนใหญ่ สำนักงานเกษตรอำเภอหนองบุญมาก และกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองพยอม จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนบ้านทัพไทย จังหวัดสุรินทร์ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนบ้านทุ่งทอง จ.ภูเก็ต กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงบ้านโนนเมืองตำบลดงลิง อำเภอกมลาไสยจังหวัดกาฬสินธุ์

9) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

1.1.2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1) ควรมีการประชุมทุกปี

2) บางหัวข้อน่าสนใจ แต่จำกัดเรื่องเวลาและการสื่อสาร เนื่องจากระบบออนไลน์มีข้อจำกัดมากกว่าแบบเผชิญหน้า และเชิงปฏิบัติการ

3) การอบรมทางออนไลน์แบบนี้ดี

4) อยากให้เชิญหน่วยงานที่ร่วมบูรณาการ (ส่วนกลาง) เข้าร่วมประชุมครั้งต่อไปด้วยจะดีมาก

5) อยากให้มีฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการทำน้ำมันหอมระเหย เช่น ไพล และโปรงฟ้า

6) การสัมมนาในครั้งนี้เป็นประโยชน์มาก ได้รู้จักหน่วยงานรับผิดชอบ ได้รู้จักกลุ่ม

เศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มต่าง ๆ ได้ทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานของกลุ่มต่างๆ ได้รับความรู้จากวิทยากรรับเชิญ (อ.มด)..ควรจัดให้มีการพบปะทั้ง On Site (ถ้ามีงบ) หรือ On line แต่มีตัวแปร คืออินเทอร์เน็ตหลุดบ่อย เน็ตไม่เสถียร ทำให้ขาดความต่อเนื่อง เก็บรายละเอียดความสำคัญได้ไม่หมด

7) อยากให้แนะนำการแปรรูปและช่องทางการตลาด

8) ได้ความรู้มาก

9) อยากให้มีการนำเสนอ แนวคิด/วิธีการดำเนินงานในลักษณะนี้อีกให้หลากหลาย (หลักๆ รอบนี้ คือการต่อยอด/เพิ่มมูลค่าด้วย เครื่องสกัดน้ำมัน) -อยากให้เพิ่มช่องทางการต่อยอดกิจกรรมด้วยนวัตกรรมงานวิจัย ซึ่ง สกสว. เป็นทางเลือกให้กลุ่ม (เราไม่รู้ว่าเราทำได้ สกสว.มีนวัตกรรมแต่ไม่มีคนนำไปใช้ จึงมีงบประมาณสนับสนุนการนำไปใช้ ซึ่งกลุ่ม ศก.พอเพียง ส่วนใหญ่ค่อนข้างเข้มแข็งและมีศักยภาพ หากเชื่อมกลุ่มให้เข้าถึงเทคโนโลยีได้น่าจะสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาก้าวหน้ารวดเร็วขึ้นได้)

10) อยากให้เวลาในการนำเสนอของกลุ่มเพิ่มมากขึ้น หรือปรับเวลาในการอบรมเป็นทั้งวัน

11) อยากให้เพิ่มเวลาให้กับท่านวิทยากรเพื่อบรรยายให้ความรู้

12) อยากให้มีการจัดอบรมแบบเต็มวัน เนื่องจากเนื้อหาที่น่าสนใจ แต่ระยะเวลาจำกัด

13) ดีมากครับ ส่งไฟล์ประกอบมาให้กลุ่มได้ทบทวนด้วย

14) อยากให้มีงบประมาณดูแลกลุ่มๆ ที่ต้องการพัฒนาศักยภาพ

15) เนื้อหาน่าสนใจทุกหัวข้อ แต่เวลาอาจจะน้อยเกินไป ทำให้บรรยายไม่ครบ

1.2 การลงพื้นที่เพื่อติดตามความก้าวหน้าและการจัดการเรียนรู้ของชุมชน จำนวน 4 ครั้ง 15 กลุ่ม ดังนี้

การลงพื้นที่เพื่อติดตามความก้าวหน้าและการจัดการเรียนรู้ของชุมชน จำนวน 4 ครั้ง 15 กลุ่มใน 5 จังหวัด ตามภาพที่ 6-9 ดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 22 – 25 เมษายน 2568 ณ จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 5 กลุ่ม

ครั้งที่ 2 วันที่ 13 พฤษภาคม 2568 ณ บ้านวังนางด่าง ต.ปากแคว อ.เมือง จังหวัดสุโขทัย จำนวน 1 กลุ่ม

ครั้งที่ 3 วันที่ 10 – 13 มิถุนายน 2568 ณ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 5 กลุ่ม

ครั้งที่ 4 วันที่ 2 – 4 กรกฎาคม 2568 ณ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4 กลุ่ม

โดยรองศาสตราจารย์ ดร.สัจจา บรรจงศิริ รองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ รองศาสตราจารย์ ดร.สินีสุข ครุฑเมือง แสนเสริม และรองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พันธุ์ เอียร์ หิรัญ ดำเนินการร่วมกับตัวแทนจากกรมส่งเสริมการเกษตรทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ติดตามความก้าวหน้า โครงการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีการดำเนินงานกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มต่าง ๆ มีกิจกรรมที่น่าสนใจสรุป ดังนี้

1.2.1 กิจกรรมการลดรายจ่าย ทุกกลุ่มส่วนใหญ่มีกิจกรรมการลดรายจ่ายในครัวเรือน เช่น การปลูกพืชไว้รับประทาน เช่น การปลูกผักสวนครัว ไม้ผล เป็นต้น การเลี้ยงสัตว์ เช่น ปลา หมู ไก่ เป็ด วัว แพะ เป็นต้น การผลิตของใช้ในครัวเรือน เช่น น้ำยาเอนกประสงค์ ตะกร้า ไม้กวาด เป็นต้น

1.2.2 กิจกรรมการลดต้นทุนการผลิต เช่น การทำจุลินทรีย์ การผลิตดินผสม การผลิตปุ๋ยหมัก การขยายพันธุ์พืช การทำสารชีวภัณฑ์ เป็นต้น

1.2.3 กิจกรรมการเพิ่มรายได้และการเพิ่มมูลค่า แต่ละกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง มีสินค้าหลักที่เป็นจุดเด่น เพื่อสร้างรายได้ จากการผลิตทางการเกษตร การแปรรูปผลผลิต การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การทำหัตถกรรมและของใช้ในครัวเรือน

ภาพที่ 6 การลงพื้นที่ครั้งที่ 1 วันที่ 22 – 25 เมษายน 2568 ณ จังหวัดอำนาจเจริญ

ภาพที่ 7 การลงพื้นที่ครั้งที่ 2 วันที่ 13 พฤษภาคม 2568 ณ บ้านวังนางด่าง ตำบลปากแคว อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

ภาพที่ 8 การลงพื้นที่ครั้งที่ 3 วันที่ 10 – 13 มิถุนายน 2568 ณ จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพที่ 9 การลงพื้นที่ ครั้งที่ 4 วันที่ 2 - 4 กรกฎาคม 2568 ณ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดนครราชสีมา

2. ผลการดำเนินงาน โครงการสร้างป่า สร้างรายได้ ปี 2568 (จังหวัดเลย)

2.1 กำหนดการและกิจกรรมการลงเยี่ยมพื้นที่

ทางผู้รับผิดชอบโครงการ ซึ่งประกอบด้วย รศ.ดร. ดุสิต เวชกิจ อ.ดร. สุธิดา มณีเนกคุณ และอ.ดร. อภิษฎา เรืองเกตุ ได้ประสานงานกับกรมป่าไม้ และสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ในพื้นที่ เพื่อร่วมกันกำหนดพื้นที่ตัวแทนโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ เพื่อเป็นตัวแทนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ได้คัดเลือกและทำการเดินทางลงเยี่ยมกลุ่มเกษตรกรดังกล่าว เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการสร้างป่า-สร้างรายได้ อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ระหว่างวันที่ 11-15 มิถุนายน 2568 โดยมีกำหนดการและภาพกิจกรรมการลงเยี่ยมพื้นที่ (ภาพที่ 10) ดังนี้

วันที่ 11 มิถุนายน 2568

เวลา 07.00 – 18.00 น. ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปยังอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

วันที่ 12 มิถุนายน 2568

เวลา 08.00 – 12.00 น. ลงเยี่ยมกลุ่มเกษตรกรเพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการสร้างป่า-สร้างรายได้ ของกรมป่าไม้ (แห่งที่ 1) ในพื้นที่บ้านนาแห้วใหม่ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

เวลา 13.00 น.-17.00 น. ลงเยี่ยมกลุ่มเกษตรกรเพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการสร้างป่า-สร้างรายได้ ของกรมป่าไม้ (แห่งที่ 2 และ 3) ในพื้นที่บ้านนาแห้วใหม่ ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

วันที่ 13 มิถุนายน 2568

เวลา 08.00 – 12.00 น. ลงเยี่ยมกลุ่มเกษตรกรเพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการสร้างป่า-สร้างรายได้ ของกรมป่าไม้ (แห่งที่ 4 และ 5) ในพื้นที่บ้านเหมืองแพร่ หมู่ 3 ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

เวลา 13.00 น.-17.00 น. ลงเยี่ยมกลุ่มเกษตรกรเพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการสร้างป่า-สร้างรายได้ ของกรมป่าไม้ (แห่งที่ 6 และ 7) ในพื้นที่บ้านบ่อเหมืองน้อย และบ้านนาบ่อ ตำบลแสงภา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

วันที่ 14 มิถุนายน 2568

เวลา 08.00 – 12.00 น. ลงเยี่ยมกลุ่มเกษตรกรเพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการสร้างป่า-สร้างรายได้ ของกรมป่าไม้ (แห่งที่ 8) ในพื้นที่บ้านแสงภา ตำบลแสงภา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

เวลา 13.00 น.-17.00 น. ประชุมสรุปงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ดำเนินงานโครงการสร้างป่า-สร้างรายได้ ของกรมป่าไม้ ณ สำนักงานป่าไม้ในพื้นที่อำเภอมือง จังหวัดเลย

วันที่ 15 มิถุนายน 2568

เวลา 08.00-20.00 น. เดินทางกลับกรุงเทพฯ

ภาพที่ 10 การลงเยี่ยมพื้นที่โครงการสร้างป่า สร้างรายได้ อำเภอหนองบัว จังหวัดเลย

ภาพที่ 10 (ต่อ)

ภาพที่ 10 (ต่อ)

2.2 การเยี่ยมกลุ่มสร้างป่า สร้างรายได้

ทั้งนี้ผลการเยี่ยมกลุ่มเกษตรกรเพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการสร้างป่า-สร้างรายได้ อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย สามารถสรุปและรวบรวมประเด็นในการดำเนินงานโครงการฯ ได้ดังนี้

จากการลงเยี่ยมพื้นที่และรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของเกษตรกรโครงการสร้างป่าสร้างรายได้ จำนวน 8 ราย ได้แก่

2.2.1 นายไสว ฤทธิศักดิ์ บ้านเลขที่ 131 บ้านนาแห้วใหม่ หมู่ 5 ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย โทร.091-255-6366

2.2.2 นางสาวสมปอง แก้วเกษศรี บ้านเลขที่ 166 บ้านนาแห้วใหม่ หมู่ 5 ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย โทร.0982457850

2.2.3 นายบุญเทียน แก้วเกษศรี บ้านเลขที่ 166 บ้านนาแห้วใหม่ หมู่ 5 ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย โทร.0924107587

2.2.4 นายประชน สุทธิ บ้านเลขที่ 85 บ้านเหมืองแพร่ หมู่ 3 ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย โทร.0895764961

2.2.5 นายอิศรากรณ์ พลธรรม บ้านเลขที่ 109 บ้านเหมืองแพร่ หมู่ 3 ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย โทร.0943728570

2.2.6 นายประชัน กมลรัตน์ บ้านเลขที่ 8 บ้านบ่อเหมืองน้อย หมู่ 5 ตำบลแสงภา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย โทร.0926193900

2.2.7 นายไสวรัตน์ สิงห์รักษ์ บ้านเลขที่ 6 บ้านนาปอ หมู่ 4 ตำบลแสงภา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย โทร. 0982856098

2.2.8 นางกองเพชร ชิตทิด บ้านเลขที่ 65 บ้านแสงภา หมู่ 1 ตำบลแสงภา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย โทร.0845629643

2.2.9 นายสุรเกียรติ ชากองมา บ้านเลขที่ 80 บ้านแสงภา หมู่ 1 ตำบลแสงภาอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย โทร.0981803572

2.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะจากกลุ่มสร้างป่า สร้างรายได้

ในพื้นที่ อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย โดยอยู่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ และการประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการของกรมป่าไม้ ณ สำนักงานโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ในภาพรวมพบว่าสมาชิกโครงการทั้ง 8 รายมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมโครงการในระดับมากที่สุด รวมทั้งมีผลการดำเนินการปลูกไม้ป่าและพืชเกษตรที่ประสบผลสำเร็จในเบื้องต้นเป็นอย่างดี นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ของทั้งกรมป่าไม้มีการทำงานที่ทุ่มเท ต่อเนื่อง และตั้งใจในการปฏิบัติงานตอบสนองโครงการตามที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้สามารถสรุปปัญหาหลักตามวัตถุประสงค์โครงการที่กำหนดไว้ และข้อเสนอแนะในภาพรวมที่สำคัญ ดังนี้

2.3.1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธาร

1) เกษตรกรส่วนใหญ่จะมีจำนวนไม้ป่าไม้ยืนต้นเป็นไปตามที่กำหนด และมีแหล่งน้ำในพื้นที่ แต่ปัญหาสำคัญคือไม่มีวัสดุและอุปกรณ์ในการสูบน้ำจากแหล่งน้ำเข้ามาในพื้นที่ของตนเอง ต้องการการสนับสนุนโซลาเซลล์เพื่อใช้ในการสูบน้ำเข้าสู่พื้นที่

2) การปลูกไม้ยืนต้นทั้งไม้ป่าและไม้ผลในบางพื้นที่ พบว่าไม่ครบ 4 ชั้นเรือนยอดคละในพื้นที่เดียวกันตามที่ทางโครงการกำหนดไว้ เนื่องจากเกรงว่าเรือนยอดไม้ป่าคลุมและเบียดบังเรือนยอดไม้ผล รวมทั้งการแข่งขันกัน ซึ่งสมาชิกต้องการไม้ผลมากกว่า จึงมักนำไม้ป่าไปปลูกไว้เป็นแนวบริเวณขอบพื้นที่ เป็นกลุ่มไม้ป่า หรือแถบไม้ป่าโดยเฉพาะ

2.3.2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. เพื่อลดรายจ่าย สร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้านในพื้นที่เป้าหมาย

สมาชิกโครงการประสบปัญหาเรื่องการตลาดรองรับผลผลิตจากไม้ป่าและพืชเกษตรที่ปลูกไว้ในพื้นที่โครงการ รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่สมาชิกรวมกลุ่มกันผลิตและจำหน่าย

2.3.3 วัตถุประสงค์ข้อที่ 3: เพื่อสร้างจิตสำนึกในการดูแลรักษาป่า:

1) สมาชิกโครงการบางส่วนยังไม่มี การเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าของกลุ่ม/หน่วยงานที่จัดกิจกรรม เนื่องจากมีข้อจำกัดของเวลาในการประกอบอาชีพของตนเอง และยังไม่เห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมเท่าที่ควร

2) สมาชิกโครงการมีการรวมกลุ่มกันเพียงในระยะเริ่มต้นของการดำเนินงาน เนื่องจากกลุ่มชาววัสดุ อุปกรณ์ พื้นที่ส่วนกลาง และงบประมาณในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และขาดผู้นำที่มีจิตอาสาอย่างแท้จริง รวมทั้งการสนับสนุนจากหน่วยงานยังไม่มี ความชัดเจน

2.3.4 วัตถุประสงค์ข้อที่ 4: เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

การรวมกลุ่มของสมาชิกโครงการบางชุมชนยังไม่เป็นรูปธรรม เนื่องจากขาดผู้นำที่เข้มแข็ง สมาชิกยังไม่เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการรวมกลุ่ม และขาดงบประมาณ รวมทั้งการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีเพียงในระยะเริ่มต้นเท่านั้น ทั้งนี้ควรมีการถอดบทเรียนจากกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จเช่นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเข่นโรงควักกาแฟลองเลย อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย เพื่อขยายผลสู่กลุ่มอื่นๆ ต่อไป

ผลการประเมินความพึงพอใจ

จากการประเมินความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต่อโครงการเศรษฐกิจพอเพียงและโครงการสร้างป่าสร้างรายได้ ในด้านของความถึงพอใจของชุมชนผู้เข้าร่วมโครงการ ร้อยละของการนำความรู้ในการเข้าร่วมโครงการไปใช้ประโยชน์ และ ความพึงพอใจต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย พบว่าสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความพึงพอใจของสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่าสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการเศรษฐกิจพอเพียงมีความพึงพอใจร้อยละ 96 และมีความพึงพอใจต่อโครงการสร้างป่าสร้างรายได้ ร้อยละ 96
2. ร้อยละของผู้รับบริการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ พบว่าชุมชนผู้เข้าร่วมโครงการเศรษฐกิจพอเพียงมีการนำความรู้ไปใช้ร้อยละ 100 ในขณะที่ชุมชนผู้เข้าร่วมโครงการสร้างป่า สร้างรายได้มีการนำความรู้ไปใช้ร้อยละ 96
3. ระดับคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการบริการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย พบว่าในภาพรวมมีความพึงพอใจเฉลี่ยที่ ร้อยละ 96

ตารางที่ 1 ผลดำเนินการตามตัวชี้วัดของโครงการเศรษฐกิจพอเพียง

ผลผลิต / ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568	
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน
ตัวชี้วัด			
1. เจริญปริมาณ:			
1.1 จำนวนชุมชนที่ได้รับการติดตาม นิเทศ และ ประเมินผลการส่งเสริมการเรียนรู้	ชุมชน	60	75
1.2 จำนวนผู้แทนชุมชนที่ได้รับการเรียนรู้ร่วมสัมมนาออนไลน์	คน	151	650
2. เจริญคุณภาพ:			
ร้อยละของความพึงพอใจของชุมชนผู้ร่วมโครงการ	ร้อยละ	80	96
3. เจริญเวลา: ร้อยละของโครงการ/กิจกรรมที่แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด	ร้อยละ	100	100
4. เจริญต้นทุน: ต้นทุน/ค่าใช้จ่ายของการให้บริการวิชาการแก่สังคมตามงบประมาณ	บาท	91,960	91,960
5. ผลลัพธ์ (Outcome)			
5.1 ร้อยละของผู้รับบริการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ร้อยละ	80	96
5.2 ระดับคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัย	ร้อยละ	80	96

3.1 ผู้รับบริการ/หน่วยงาน ได้รับความรู้/ประโยชน์ ดังนี้

3.1.1 กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงและสร้างป่าสร้างรายได้ในโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทั้ง 2 โครงการรวม 15 กลุ่ม 5 จังหวัด 75 ชุมชน สมาชิก 650 คน

3.1.2 โครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

3.1.3 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร เขตขอนแก่นและสงขลา

3.1.4 สำนักงานเกษตรจังหวัด 7 จังหวัดในเป้าหมาย

3.1.5 สำนักงานเกษตรกรอำเภอ 23 อำเภอ

3.1.6 กรมการปกครอง

3.1.7 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อบต เทศบาล

3.1.8 กรมป่าไม้

3.1.9 กรมส่งเสริมการเรียนรู้

3.2 สรุปโดยภาพรวม และความคิดเห็นของผู้รับบริการ

3.2.1 สมาชิกกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจเป็นอย่างมาก ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเช่นนี้ในปีต่อไป

3.2.2 กลุ่มชุมชนต้องการให้มัส. มีการติดตามเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำกลุ่มเช่นนี้ในทุกๆปี

3.2.3 หน่วยงานองค์กร เสนอให้มัส. ได้จัดกิจกรรมเพิ่มศักยภาพกลุ่มเป้าหมายและติดตามประเมินผลการดำเนินงานเพื่อกระตุ้นและทราบความก้าวหน้าของโครงการ

3.2.4 สำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ขอบคุณมัส. ที่ได้จัดอบรมและช่วยติดตามให้คำแนะนำกับหน่วยงานต่างๆ และประชาชนกลุ่มเป้าหมายใกล้ชิดและต่อเนื่องเสมอมาและเสนอให้มัส. ได้ช่วยดำเนินการนี้ต่อไป

สรุปผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม

จากการที่สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานโครงการเสริมสร้างศักยภาพศูนย์การเรียนรู้ทางไกลเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปี 2568 นั้น ในระยะแรกเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา -2019 ทำให้เป็นอุปสรรคในการอบรม ติดตามนิเทศและรวบรวมข้อมูลในพื้นที่บางส่วน จึงได้ปรับรูปแบบการอบรมให้แก่ชุมชนทางออนไลน์ ซึ่งมีผู้สนใจเข้าอบรมเป็นจำนวนมากจากทั้ง 25 จังหวัดในโครงการ ซึ่งเป็นที่สนใจของผู้เข้าอบรมเป็นอย่างมากและเสนอให้มีการจัดอบรมอีกในอนาคตต่อไป

ต่อมาแม้สถานการณ์การแพร่ระบาดลดลง แต่โครงการก็ยังมีการจัดประชุมให้แก่ชุมชนทางออนไลน์ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 9 หน่วยงานหลัก ได้แก่ สำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โครงการส่วนพระองค์ 905 สำนักงานเกษตรจังหวัดจำนวน 16 จังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ จำนวน 24 อำเภอ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการปกครอง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 5 กลุ่ม และ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นอกจากนี้ยังมีการลงพื้นที่เพื่อนิเทศกลุ่มเกษตรกรโครงการเศรษฐกิจพอเพียงใน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 15 ชุมชน ร่วมกับหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และท้องถิ่น สำหรับโครงการสร้างป่าสร้างรายได้ลงพื้นที่ได้จำนวน 1 อำเภอ 8 ชุมชน ในจังหวัดเลย ร่วมกับกรมป่าไม้

ในส่วนของโครงการเศรษฐกิจพอเพียง มีกิจกรรมที่ชุมชนดำเนินการที่น่าสนใจ ได้แก่ กิจกรรมการลดรายจ่าย กิจกรรมการลดต้นทุนการผลิต และกิจกรรมการเพิ่มรายได้และการเพิ่มมูลค่า การตลาดสินค้า การอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น การจัดการเรียนรู้ให้กับสมาชิกในด้านต่าง ๆ โดยใช้สื่อจาก มสธ. ที่ได้นำไปมอบให้ชุมชนใช้ในการเรียนรู้

ส่วนโครงการสร้างป่า-สร้างรายได้ ได้มีการจัดการปลูกป่า ดูแลป่า การปลูกพืชผลในลักษณะวนเกษตร ป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง การสร้างมูลค่าจากผลิตภัณฑ์ป่า และได้รวบรวมปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมารวมทั้งข้อเสนอแนะในการนำไปปรับใช้ให้โครงการมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการรวบรวมข้อมูลทั้งการติดตามในพื้นที่ การประชุมสัมมนาเชิงลึก ได้นำมาวิเคราะห์เบื้องต้น มีข้อเสนอแนะในการนำไปพิจารณาปรับปรุงกิจกรรมการดำเนินงาน ดังนี้

1. โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ได้มีการดำเนินการร่วมกับชุมชนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสำนักงานโครงการฯ ดังนี้

1.1 การดำเนินการในการส่งเสริมให้กับชุมชน ควรส่งเสริมความรู้ในด้านต่างๆ เพิ่มเติมได้แก่

1.1.1 ด้านการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากร ได้แก่ การอนุรักษ์และจัดการทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า ความหลากหลายทางธรรมชาติ ทรัพยากรพันธุกรรม

1.1.2 ด้านการลดรายจ่าย ได้แก่ การลดรายจ่ายในครัวเรือน เช่น การผลิตอาหารปลอดภัยจากพืช สัตว์ ประมง การผลิตของใช้ในครัวเรือน การผลิตเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม จัดการด้านที่อยู่อาศัยให้สวยงามสะอาด สมุนไพรรักษาโรคต่างๆ และพลังงานจากมูลสัตว์ ฟืนและการเผาถ่าน

1.1.3 ด้านการลดต้นทุนการผลิต เช่น การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การใช้พันธุ์พืชพันธุ์สัตว์พื้นเมือง การผลิตสารชีวภัณฑ์ จุลินทรีย์ เป็นต้น

1.1.4 ด้านการเพิ่มรายได้ การจัดการในกระบวนการผลิต ควรเริ่มจาก

1) การวางแผน ได้แก่ ทำแผนธุรกิจ แผนด้านการตลาด เพื่อ กำหนดกลุ่มลูกค้าให้

ชัดเจน กำหนดตำแหน่งสินค้าที่ตอบสนองต่อกลุ่มลูกค้า การสร้างการยอมรับในตัวสินค้า การสื่อสารกับกลุ่มลูกค้า และการกระจายสินค้าในช่องทางต่างๆที่หลากหลาย และแผนด้านการผลิต เพื่อกำหนดปัจจัยการผลิต การใช้ปัจจัยการผลิต การควบคุมกระบวนการผลิตให้เป็นไปตามมาตรฐาน การเพิ่มมูลค่าสินค้า รวมถึงการจัดการการตลาด

2) การผลิตและการควบคุมกระบวนการผลิตให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด ใช้กระบวนการผลิตที่ปลอดภัยในผลผลิตที่เป็นอาหาร

3) การจัดการด้านการตลาด ตั้งแต่จัดการตัวสินค้า การจัดการด้านราคา การจัดการด้านช่องทางการตลาดและการขนส่ง และการสื่อสารประชาสัมพันธ์สินค้า

4) การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าและประชาสัมพันธ์ชุมชนให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

1.1.5 ด้านการจัดการโซ่อุปทานสินค้า ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ดังนี้

1) การจัดการต้นน้ำ เน้นการใช้ปัจจัยการผลิตที่ผลิตเองเพื่อเป็นการลดต้นทุน การจัดการในกระบวนการผลิตควรผลิตสินค้าที่ปลอดภัยโดยเน้นระบบเกษตรกรรมยั่งยืน เช่น ระบบวนเกษตร ระบบเกษตรผสมผสาน ระบบอินทรีย์ หรืออย่างน้อยก็เป็นระบบปลอดภัย

2) การจัดการกลางน้ำ สินค้าที่ผลิตได้ควรมีมาตรฐานในการรับรองทั้งการรับรองสินค้าที่เป็นวัตถุดิบ และสินค้าแปรรูป มีการเพิ่มมูลค่าสินค้า เช่น การขายตรง การใช้ภาชนะบรรจุที่สวยงามและเหมาะสมในการขนส่งหรือวางจำหน่าย

3) การจัดการปลายน้ำ การสื่อสารถึงสินค้าที่มีที่มาจากผู้บริโภค เน้นการกระจายสินค้าตรงสู่ผู้บริโภคโดยไม่ผ่านคนกลาง การทำตลาดออนไลน์

1.1.6 ด้านการดูแลสุขภาพพืชคน ได้แก่ การปลูกพืชสมุนไพร การใช้สมุนไพรดูแลสุขภาพตนเอง และการแปรรูปสมุนไพรเป็นสินค้าสร้างรายได้

1.2 การดำเนินงานร่วมกับสำนักงานโครงการฯ มีการวางแผนการดำเนินงานโครงการในระยะสั้น และในระยะยาว และการกำหนดวันลงพื้นที่ติดตามงานโครงการในบางพื้นที่ของจังหวัดที่ยังไม่เคยลงไปเยี่ยมติดตาม

1.3 การเขียนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนจากแหล่งงบประมาณ เช่น งบประมาณจากกรมการปกครอง กรมส่งเสริมการเกษตร หรือหน่วยงานจาก อบต. เทศบาล เป็นต้น ควรเป็นโครงการในลักษณะการต่อยอดจากกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ ใช้ทรัพยากรส่วนใหญ่จากพื้นที่

1.4 การดำเนินโครงการที่ต้องประสานงานกับพื้นที่ เช่น โครงการจัดทำระบบน้ำที่ต้องประสานกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบอาจต้องมีการประสานงานไปโดยตรง

1.5 การขยายผลการพัฒนาไปยังผู้สนใจอื่นๆในชุมชนเครือข่าย เช่น การรับสมัครเพิ่ม หรือขยายผลไปยังชุมชนเครือข่ายที่สนใจ เช่น โรงเรียน หรือกลุ่มอื่นๆ เป็นต้น

2. โครงการสร้างป่า-สร้างรายได้ มีข้อเสนอแนะในภาพรวมดังนี้

2.1 คณะทำงานสร้างป่า สร้างรายได้ระดับอำเภอและระดับตำบล ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสมาชิกโครงการในทุกชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อการปรับปรุง/พัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

และประสิทธิผลต่อไป ทั้งนี้ในระดับจังหวัด ควรได้มีการจัดตั้งคณะทำงานสร้างป่า สร้างรายได้ ระดับจังหวัดโดยตรงขึ้น หรือมอบหมายให้คณะทำงาน/คณะกรรมการระดับจังหวัดอื่นที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบตามความเหมาะสมก็ได้

2.2 กรมป่าไม้และกรมส่งเสริมการเรียนรู้ (กสร.) หรือเอกชน.เดิม ควรร่วมกันดำเนินงานสร้างป่าสร้างรายได้ในพื้นที่เดียวกันอย่างบูรณาการ (ไม่แยกพื้นที่รับผิดชอบ) โดยกรมป่าไม้รับผิดชอบกิจกรรมหลักในเรื่องของการสร้างป่า และกสร. รับผิดชอบกิจกรรมหลักในเรื่องการสร้างรายได้ ซึ่งกิจกรรมการดำเนินงานในบางด้าน อาจมีการดำเนินการร่วมกันตามความเหมาะสม และได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาคีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับโครงการสร้างป่า สร้างรายได้

2.3 ขยายระยะเวลาในการให้การสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นแก่สมาชิกโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ จากเดิมที่กำหนดไว้เพียง 1 ปี ให้เป็นตามความเหมาะสมของแต่ละชุมชน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการทั้ง 4 ข้อ อย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธาร และการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง เช่น การจัดตั้งกองทุน การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์ และการขยายเครือข่ายของกลุ่ม ที่ต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร

2.4 สมาชิกโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ จำนวนมากประสบปัญหาเรื่องภัยแล้งและการขาดแคลนน้ำ ที่เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการปลูกป่าและการปลูกพืชเกษตรในพื้นที่โครงการ ทำให้การเจริญเติบโตของต้นไม้ไม่เป็นไปตามที่ต้องการ ส่งผลต่ออัตราการรอดของกล้าไม้และผลผลิตทางการเกษตร จึงควรมีการวางระบบการจัดการน้ำที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ เช่น ฝายชะลอน้ำ บ่อพวง ถังกักเก็บน้ำ และระบบท่อส่งน้ำในแปลงของสมาชิกฯ

2.5 ให้ความรู้ สนับสนุนงบประมาณ สร้างกลไกด้านมาตรฐานสินค้า และจัดหาตลาดรองรับผลผลิตในรูปแบบและระดับต่างๆ เพื่อรองรับผลผลิตและผลิตภัณฑ์จากสมาชิก กลุ่ม เครือข่าย และวิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์ ของโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ที่ชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกโครงการ ในทำนองเดียวกับที่มีการดำเนินงานของศูนย์ภูฟ้าพัฒนาฯ จังหวัดน่าน

2.6 ควรมีการถอดบทเรียนจากบุคคลต้นแบบ (smart farmer) ในพื้นที่ หรือสมาชิกโครงการที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินการตามที่โครงการกำหนดไว้ เพื่อนำมาถ่ายทอด/เป็นตัวอย่างในการศึกษาดูงาน/แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับสมาชิกโครงการในพื้นที่อื่นๆ ในการนำไปประยุกต์ใช้ดำเนินการในพื้นที่ตัวเองตามความเหมาะสม

2.7 ควรมีการศึกษาและติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ ในทุกระดับของหน่วยงานทั้งหมด อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อนำผลมาประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้ ตลอดจนทั้งนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุง/พัฒนากระบวนการดำเนินงานของโครงการในภาพรวม ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2.8 ควรแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นและภาคเอกชน ในการให้การสนับสนุนโครงการในรูปแบบของความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) โดยเน้นการดำเนินการร่วมกับกลุ่มและเครือข่ายชุมชนสร้างป่า สร้างรายได้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2.9 สร้างแรงจูงใจให้แก่สมาชิกโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ โดยวิธีการต่างๆ เช่น จัดให้มีการศึกษาดูงาน การประกวดผลการดำเนินงานโครงการ การประกวดผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม/สมาชิก